РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.
"СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA"
("LIBERTY")
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза -- "SVOBODA" -- Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXIII. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., четвер 1-го цьвітня 1915. Ч. 38. VOL. XXIII. JERSEY CITY, N. J., Thursday, April 1, 1915. N. 38.

АВСТРІЙЦІ НА НАШІЙ ЗЕМЛІ В РОСІЇ.

Москалі поносять великі страти в Галичині в карпатських боях.

В російській Польщі згинуло 2.000 Москалів, а 4.600 дістало ся в полон.

Англійський пасажирський корабель пійшов під воду.

В ГАЛИЧИНІ І НА БУКОВИНІ:

МОСКАЛІ ГОЛОСЯТЬ ПРО СВОЇ УСПІХИ В КАРПАТАХ. — ПРИЗНАЮТЬ, ЩО АВСТРІЙЦІ ПЕРЕЙШЛИ РОСІЙСЬКУ ГРАНИЦЮ.

ПЕТРОГРАД, столиця Росії (через Лондон), дня 31. марта. — В Карпатах межи місцевостю на шляху до Бартфельд а переходом біля Ужока наша воєнна акція розвиває ся з великим успіхом. Мимо сильного опору неприятеля і завзятих відпорних нападів ми знова здобули кілька австрійських укріплених становищ і за неділю та за понеділок полонили ми 76 австрійських офіцирів і 5.384 жовнірів та здобули 5 гармат і 21 машинових карабінів.

Відділи австрійських війск з Буковини перейшли в неділю границю і поступили наперед та дійшли до половини дороги до міста Хотина.

Пороблено заходи, щоби вислано там проти Австрійців російські війска.

Місто Хотин лежить в українській части бесарабської губернії, над правим берегом ріки Дністра. Від буковинської границі до Хотина є около 70 кільометрів. Місто Хотин має около 24.000 населеня, на яке складає ся 18.000 жидів, 4.000 Українців і 2.000 Москалів, Поляків і Румунів. В жаднім иншім місті на цілій російській Україні нема розмірно так богато жидів як в Хотині. Причина сього та, що в Бесарабії а також і на сусіднім Поділю Росія позволяє жидам пробувати у більших масах. Жиди в Хотині дуже бідують, живуть в нужденних низьких деревяних хатках і надають цілому місту вигляд нуждарського, занедбаного і страшно бідного місточка.

В полудново-східній Галичині (між Станиславовом і Коломиєю) були в останних днях лише гарматні перепалки.

Коло північної буковинської границі, біля міста Заліщик, Москалі перейшли були ріку Дністер і станули були на буковинськім боці, але австрійська армія по завзятій битві прогнала їх назад через ріку до Галичини.

В західній Галичині над рікою Дунайцем було вчера тихо.

160.000 НІМЕЦЬКОГО ВІЙСКА ДО ГАЛИЧИНИ.

БЕРНО ШВАЙЦАРСЬКЕ (через Лондон), дня 31. марта.—**Сюди наспіли щойно вісти, що до Австрії приїхало 160.000 німецького війска.**

Більшу часть того війска призначено до Кракова, а решту до Карпат в ті місця, де можна сподівати ся скріпленого нападу з російської сторони.

170 зелізничих поїздів з німецькими жовнірами переїхало до Австрії від дня 24. с. м. Се переважно Саксонці і Баварці, а є між ними студенти, котрі мають низше 18 літ.

АВСТРІЙЦІ ВІДБИВАЮТЬ ВСІ РОСІЙСЬКІ НАПАДИ І ЗАВДАЮТЬ МОСКАЛЯМ ВЕЛИКІ СТРАТИ.

ВІДЕНЬ (через Лондон), дня 30. марта. — Заступник шефа ґенерального штабу ґенерал Гефер оголосив нині таку оповістку:

Битви в Карпатах тривають дальше.

Вчера вдарили Москалі на наші укріплені верхи коло Бенявельґі, але відбито їх і завдано їм тяжкі страти.

Четверта дивізія кінноти відбила кілька нападів російських війск, хоч ті війска були в чисельній переваз . Наша кіннота відзначила ся в тих битвах великою відвагою і завзятєм.

На північ від карпатського переходу коло Ужока (на Бойківщині) Москалі виконали нічний напад на наші війска, але мусіли уступити перед дуже влучним огнем нашої артилєрії.

МОСКАЛІ ПОНОСЯТЬ ВЕЛИКІ СТРАТИ У ГАЛИЦЬКИХ БОЯХ.

ВІДЕНЬ (через Амстердам і Лондон), дня 31. марта. — Москалі дальше намагають ся з розпучливим завзятєм продістати ся крізь Карпати на угорську долину, **але не можуть зробити жадного поступу, хоч дістали значні помічні сили зпід Перемишля.**

Всюди їх наші війска відбивають і завдають їм болючі страти.

Нині оголошено таке урядове оповіщенє про воєнне положенє в Галичині:

В околиці на полудне і схід від Лупкова були вчера знова завзяті битви. Сильні відділи російських війск вдарили знова приступом на наші становища і битва тривала до пізної ночи. **Скінчила ся та битва на тім, що Москалів скрізь відбито з великими для них стратами.**

Завзяті бої були вчера також здовж ланцюха гір між переходом коло Лупкова і переходом біля Ужока. У нападах коло Дверника брала участь дивізія російського війска зпід Перемишля. Напади на цілій лінії відбито.

В західній Галичині над рікою Дунайцем положенє в нічім не змінило ся.

НОВІ ВЕЛИКІ БИТВИ В КАРПАТАХ БУДУТЬ МАТИ ВЕЛИКЕ ЗНАЧІНЄ.

БЕРЛІН (через Амстердам і Лондон), дня 31. марта. — Воєнний кореспондент тутешної ґазети „Берлінер Таґеблят" майор Морат, котрий є в австрійській головній кватирі, прислав нині таку телєґраму до сеї ґазети:

Від теперішних битв в Карпатах не залежить вправді вислід цілої війни ані не рішать вони висліду на самім лици східнім поли війни, але всетаки мають вони велике значінє і будуть мати вплив на хід цілої війни, а не виключена також річ, що карпатські битви будуть мати теж і політичний вплив. В кождім разі, каже майор Морат, Росія мала рацію, коли вибрала поле битви в Карпатах на рішаючу розправу. Такого погляду є також віденські і будапештенські ґазети. Тому то оправдані є заходи головної австро-угорської команди, щоби зібрати як найбільшу армію до нової карпатської кампанії.

Нова карпатська розправа, яка щойно зачинає розґравати ся, має немале значінє тому, бо Москалі по освободженю своєї 120.00-ної армії зпід Перемишля покажуть, чи вони ще мають силу проломити австрійську боєву лінію.

Се з військового погляду. А з політичного погляду — ся розправа може рішити про становище Італії і балканських держав. Коли вони побачать силу Росії, то хто знає, чи й не виступлять проти Австрії, щоби поживити ся коштом австрійських провінцій. Колиж побачать її безсильність, то знова можуть ті держави не лише держати ся дальше осторонь війни, але також станути з оружєм в руці по австрійській стороні і в той спосіб осягнути якісь здобутки. Італія могла би дістати італійські провінції від Австрії, Румунія румунську часть Бесарабії від Росії, а Болгарія часть своєї Македонії, яку по другій балканській війні загорнула Сербія.

Італія, Румунія і Болгарія дійсно готовлять ся до бою, але покищо вони безсторонні, а як земля підсохне так, що легко буде переправляти війска, готові вони станути по тій стороні, по якій можуть сподівати ся скорої побіди, яка би їм легким коштом принесла можливо як найбільші здобутки.

В ПЕРЕМИШЛИ ДІСТАЛО СЯ В РОСІЙСЬКІ РУКИ ВСЕГО 34.000 АВСТРІЙСЬКИХ ЖОВНІРІВ.

ВАШИНГТОН, Д. К., дня 30. марта. — Тутешна австро-угорська амбасада одержала з Відня, столиці Австрії, бездротним телеґрафом отсе урядове повідомленє:

Підчас останного випаду перемиської залоги дня 19. с. м. понесла вона страт в людях не меньше як 10.000.

Ціла залога перемиської твердині, яка піддала ся Москалям, виносила всего 34.000 жовнірів, разом з офіцирами і ґенералами.

Крім того було в Перемишли 45.000 цивільного населеня, разом з робітниками.

У шпиталях в місті було 25.000 хорих і ранених.

В перемиській кріпости було всего 1050 гармат, переважно старого типу. **Всі ті гармати знищено в пору.**

Останний напад Москалів на форти відбила тільки піхота своїми карабінами і відділи машинових карабінів.

Всі чутки про те, що в Перемишли перед здачею був бунт, є чистою видумкою.

МОСКАЛІ ДОНОСЯТЬ ДО АНГЛІЇ, ЩО НІМЦІ ХОТЯТЬ ДЛЯ АВСТРІЇ ВІДБИТИ ВІД НИХ ПЕРЕМИШЛЬ.

ЛОНДОН, дня 31. марта. — **Тут сподівають ся, що Німеччина приготовляє великий удар на східнім або західнім поли війни ще заки союзники вспіють зібрати нові сили до весняної виправи.**

Після відомостий з Петроґраду німецький цісар є тепер в Берліні і відбуває воєнну раду з німецьким воєнним комендантом Царгорода, турецької столиці, полевим маршалком Ґольцом, та з иншими командантами. **Плянуєть ся там відбитє Перемишля та нову оборону Дарданелів.**

—o—

В РОСІЙСЬКІЙ ПОЛЬЩІ:

НІМЦІ ПОЛОНИЛИ 4.600 МОСКАЛІВ.

БЕРЛІН (через Лондон), дня 30. марта. — Міністерство війни оголосило нині таке оповіщенє про воєнне положенє на східнім поли війни:

Німецьке війско на крайній півночи у Східних Прусах, прогнавши Москалів через границю, заняло недалеко границі російське місто Тавроґен. Се війско складає ся з самих ополченців („ляндштурм"). В битвах брав участь також пруський архикнязь Йоахім.

Полонено там 1.000 Москалів.

В російській Польщі коло Краснополя понесли Москалі великі страти. Згинуло їх коло 2.000. Полонено там до вчерашного дня вечером 3.000 російських жовнірів і здобуто 1 гармату, 7 машинових карабінів та кілька возів з амуніцією.

Над рікою Сквою виконали Москалі напад на німецьке становище, але відбито їх. Взяли там Німці в полон 600 російських жовнірів і офіцирів.

Коло Ольшин Москалі минулої ночи двічи нападали на німецькі війска, одначе оба рази їх відбито.

Пробували також Москалі перейти ріку Бзуру в долішнім бігу, але і се їм не повело ся.

—o—

АВСТРІЯ Й ІТАЛІЯ:

ФАЛШИВІ ВІСТИ ПРО ІТАЛІЙСЬКО-АВСТРІЙСЬКІ ВІДНОСИНИ.

БЕРЛІН (через Гаґу, столицю Голяндії), дня 30. марта. — Сюди наспіли вісти з Італії, що італійські ґазети виступають остро проти фалшивих вістий, які розширюють анґлійські і французькі кореспонденти у телєґрамах до своїх ґазет про теперішне положенє в Італії та про її відношенє до Австрії.

Висилали вони нарочно фалшиві відомости, щоби приложити руку до заостреня відносин між Італією й Австрією. Телєґрами, які подавали анґлійські і французькі кореспонденти про рухи італійських війск, мали також на меті викликати ворожий настрій проти Італії серед населеня в Австрії і в Німеччині.

—o—

НА МОРИ:

НІМЕЦЬКІ ВОЄННІ КОРАБЛІ НА ШЛЯХУ ДО РОСІЙСЬКОЇ СТОЛИЦІ.

ЛОНДОН, дня 30. марта. — На Балтійськім мори німецькі воєнні кораблі зачинають рухати ся. **Відай мають вони намір замкнути доступ до цілого російського побережа від Балтійського моря.**

Недалеко фінляндського побережа, як доносять, появили ся німецькі підводні судна, **які готовлять ся до нападу на російські воєнні кораблі.**

На північ від Аляндських островів (коло Фінського заливу, на шляху до Петроґраду, столиці Росії) **появили ся німецькі воєнні кораблі, а німецькі підводні лодки придержали були кілька данських і шведських торговельних кораблів, але по переглянению їх паперів пустили їх свобідно.**

Вчера доносили телеграми з Лондону, що Росія спустила на воду в Балтійськім мори 4 нові великі воєнні кораблі (дредноти), які будовано три роки. Тож можливо, що Німці на Балтійськім мори, на якім мають велику перевагу над Москалями, нарочно досі тихо сиділи, ждучи на сю велику добичу, а тепер мають намір спустити ті нові великі російські кораблі під воду.

ТУРЕЧЧИНА НЕ БОЇТЬ СЯ АНГЛІЙСЬКОЇ І ФРАНЦУСЬКОЇ ВОЄННОЇ ФЛЬОТИ.

БУКАРЕШТ, столиця Румунії (через Париж, столицю Франції), дня 30. марта. — Німецький полевий маршалок фон дер Ґольц, приділений до турецької армії, підчас недавного свого побуту в румунській столици на запит редактора румунської ґазети „Адеверул" сказав, що форти в Дарданельськім проливі показали ся сильнійшими ніж можна було згори сподівати ся. „Тепер, казав ґенерал Ґольц, я можу сказати з певностю, що союзна воєнна фльота (анґлійсько-французька) не здобуде Дарданельського проливу."

„Ми ожидаємо нового нападу — говорив він дальше — без страху! Амуніції Туреччина має доволі і не потребує спроваджувати, бо її власні фабрики вспілі покрити всі потреби. Турецький промисл вже досить розвинений і може заспокоїти всі потреби для нової півміліонової армії, яку можна ще тепер легко змобілізувати".

„В Царгороді — казав Ґольц при кінци своєї розмови — панує повний спокій, а султан живе у своїй палаті над Босфором. Турецький міністер війни Енвер паша дуже певний побіди і загалом ми переконані, що побіда мусить бути по нашій стороні".

З Букарешту виїхав полевий маршалок фон дер Ґольц до Берліна.

ТУРКИ ЛЕГКОВАЖАТЬ РОСІЙСЬКУ ВОЄННУ ФЛЬОТУ.

БЕРЛІН (бездротна телєґрама до Сейвіл, Л. Ай.), дня 30. марта. — З Царгорода (Константинополя), столиці Туреччини, наспіла нині телєґрама, яка доносить, що в неділю приплило кілька кораблів з російської чорноморської воєнної фльоти на 17 кільометрів (11 американських миль) віддаленя від Босфорського проливу (Босфорський пролив веде від Чорного моря до турецької столиці) і зачало з того віддаленя стріляти до турецьких босфорських фортів. Загалом дали російські воєнні кораблі 128 вистрілів. Турецькі форти на сей огонь російської воєнної фльоти не відповідали.

ТУРЕЦЬКИЙ ЛЕТУН КИДАЄ БОМБИ НА АНГЛІЙСЬКИЙ КОРАБЕЛЬ.

ЦАРГОРОД (Константинопіль) столиця Туреччини (через Лондон) дня 30. марта. — Нині оголошено отсе урядове оповіщенє турецької військової управи:

Один з турецьких літаків літав нині понад турецькі води. Летун кидав бомби на один анґлійський воєнний корабель, що знаходив ся поза Дарданельським проливом.

НІМЕЦЬКА ПІДВОДНА ЛОДКА ЗАТОПИЛА АНГЛІЙСЬКИЙ ПАСАЖИРСЬКИЙ КОРАБЕЛЬ.

ЛОНДОН, дня 30. марта. — Німецька підводна лодка затопила на анґлійських водах анґлійський пасажирський корабель „Фалаба". З кораблем потонуло 112 осіб.

РОДИМЦІ! ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗА.

"SVOBODA" (LIBERTY)

the Ukrainian newspaper

published three times a week: Tuesday, Thursday and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ANDREW SAWKA, manager
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

SUBSCRIPTION:	ПЕРЕДПЛАТА:
In United States: $2.00 per year, $1.00 per 6 months, 0.75 per 3 months	В Злучених Державах: на рік $2.00, на пів року $1.00, на 3 місяці 0.75
In Jersey City, Canada and other foreign Countries: $3.00 per year, $1.50 per 6 months, $1.00 per 3 months	В місті Jersey City, до Канади і других країв: на рік $3.00, на пів року $1.50, на 3 місяці $1.00
Single copy 3 cents.	Поодиноке число 3 центи.

За кожду зміну адреси платить ся 5 центів.

Адреса: **SVOBODA**
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Всї моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „Svoboda".

При висиланю замовленя належить долучити моні-ордер або чек.

Число телефону 498 Jersey City.

За всї оголошеня поміщуванї в „Свободї" редакция не відповідає. — Рукописий не звертає ся.

НЕВМИРУЩА СПРАВА.

Пернерсторфер про українське питанє.

Відомий сеньор австрійської демократії, соціяльно-демократичний посол і віцепрезидент австр. палати послів, Енґельберт Пернерсторфер помістив на вступі ранїшного видаия „Berliner Tageblatt"-у з 23. м. м. замітну статю про „український проблєм". Навязуючи до змісту брошури Донцова („Die ukrainische Staatsidee und der Krieg gegen Russland"), виставляє автор домаганє сотвореня української держави на руїнах теперішної Росії. Він пише між иншим:

„Може хто всьміхнеть ся на сю перспективу, і я сам сьвідомий сього, що в сїй хвили нема вигляду на такий оборот справи. Одначе не вважаю за виключену можливість, що такі вигляди ще розкриють ся. Коли Гінденбурґ буде далї так працювати, як тепер, коли впаде Варшава, а Галичина буде вільна від Росіян, (а се нинї зовсїм реальні можливости), і коли врештї нїмецькі й австрійські війска підуть походом далї на схід — тодї прийде пора, щоби гноблені Росією народи пізнали історичний момент, який велить їм самим стати володарями своєї долї. Річ певна, що після розвіяня всїх дотеперішних надій на революцію в Росії, є дозволені а навіть вказані сумніви щодо такого ходу справ. Але проте належить таки брати під увагу й сї — хоч і далекі — можливости. Щоб Росія заключила окремий мир („Sonderfrieden"), не є імовірною річию. Що Анґлїя буде боротись до краю, се певне. Війна покінчилась би тільки тодї, якби Анґлїя вже не могла далї боротись. До сього мабуть ще — на жаль — далеко і чим довше війна тривати-ме, тим висше піднїмаєть ся надія, що Австрія і Нїмеччина підуть вперед у Росію".

Від такого обороту справ сподіваєть ся Пернерсторфер свободи для України. „На всякий випадок—каже він—як не покінчилась би ся війна, то український проблєм так довго буде жити, аж буде розвязаний".

Так кінчить шан. автор свою статю в однїм з найбільших нїмецьких дневників. **„Дїло".**

УКРАЇНА Й НЇМЕЧЧИНА.

Нїмецькі часописи оголошують статю нїмецького посла Ернеста Бассермана про українське питанє. Він заявляє, що нїмецький нарід дуже широко займаєть ся українським питанєм. Шкода лише, що се прийшло так пізно. Національним проблємом в Росії не займали ся, на жаль, Нїмцї в такій мірі, як се повинно було бути з огляду на зріст російської держави і російського імперіялїзму. Се буде задача будучого мирового періода представити нїмецькому народови великий міжнародний розвій і житє народів у великих державах.

В роках народних рухів, які переходили цїлий сьвіт, мусїло й українське питанє виплинути на верх, а тепер воно стануло на першім плянї через війну і погроми Росії.

Нинї мріють на Українї про свободу і відорванє від Росії, про створенє самостійної української держави, а Нїмцї мають нагоду показати свої симпатії до сього визвольного руху. На Українї повстав Союз для визволу краю з російського ярма. Зпоміж народу, який російський уряд угнїтав столїтями, вставють нинї провідники, які не дають відстрашити ся небезпеками і котрі зовсїм справедливо пізнають, що треба використати властиву хвилю і увільнити своїх земляків від російського деспотизму. Нїмецькі симпатії є в таборі Українців. Ми бажаємо їм — каже Бассерман — щастя й побіди у їх визвольній боротьбі.

НЕДВИЖИМА ВЛАСНІСТЬ В ГАЛИЧИНЇ.

Львівське „Слово Польске" пише:

В міністерстві справедливости (в Петербурзї) за почином теперішної галицької адміністрації виринула цікава справа: до кого мають належати доми й ґрунта в занятій Галичинї, а передівсїм у великих містах, як: Львів, Тернопіль, Золочів і т. д. Справа виринула через те, що богато російських купців і підприємців, що перенесли ся до Галичини, хотїло би набути на власність доми й ґрунта від попередних властителїв.

Властителями були до тепер приватні одиниці, товариства, громади, край і держава. Щодо державних дібр, то російський уряд вже їх сконфіскував і піддав під управу російської адміністрації. Приватні люди лишили ся й на дальше властителями, лише маєтки тих, що повтїкали перед наїздом, взяла в посїданє військова власть дорогою реквізиції.

Щодо маєтків тих людий, що полишали ся в Галичинї, виринає питанє, яким чином можна перенести їх правно на власність Москалїв і забезпечити їх в правнім посїданю. У Львові нема ще російського окружного суду зі старшим нотарем, котрий би затверджував нових властителїв в правнім посїданю. Також нема вже австрійської адміністрації, яка провадила подібні справи.

Теперішні російські власти в Галичинї уважають за конечну річ як найскорше полагодженє сеї справи, бо можна надїяти ся, що богато посїлостий перейде в російські руки. Упорядкованє тих справ приспішує ще й ся обставина, що богато дотеперішних Австрійців буде продавати свої ґрунта за пів дармо Москалям.

Міністерство справедливости задумує вислати до Львова й до Тернополя двох старших нотарів, після права російського, для списуваня контрактів продажи недвижимостий.

ЮРІЙ ФЕДЬКОВИЧ.

ГУЦУЛ-СТРІЛЕЦЬ.

Де цвитуть стрімкі ялицї
красно на шовкових мхах,
де барвінок на землицї,
дикі рожі на верхах,
де високі гори синї,
Черемош шумить, як гай, —
я-б туди злетїв і нинї,
в мій прегарний рідний край.

Ох, як тяжко тутки жити,
де нї пахне нї цвите;
годї очи отворити,
так жара пече, гнете; —
а у краю у мойому
прохолода, як в раю, —
ох, пустїть мене до дому,
тілько там я віджию!

Туга серця молодого
вигнала у сьвіт мене,
в край, де сліз і зради много,
чесному житє сумне...
Славу і вінок лавровий —
все відступлю вам, беріть,
лиш у край мій барвінковий
хоч мене, мене пустїть!

ТЕРНОПІЛЬ ПО БОРБІ.

Галицькі часописи доносили з початку, що Тернопіль не богато потерпів на війнї. Тепер однак показуєть ся щось противного. Коли взяти під увагу, що в найблизшій околици міста і в самім містї на улицях відбували ся завзяті бої в днях 22. і 23. серпня, то можна надїяти ся, що місто мусїло потерпіти. І тому, коли оглядати близше доми, можна заввважати, що ушкоджено кождий дім при таких улицях, як: Сьвятоіванська, Костельна, часть Міцкевича, ул. Руська, ул. о. Качали і т. д.

Найбільше потерпіла тернопільська польська твердиня, себто доми „Товариства Школи Людовей", побудовані зараз побіч зелїзничого двірця. З тої власне сторони летїли кулї на місто.

Кромі висше згаданих улиць потерпіли також поодинокі доми при инших улицях. Так примірoм впала одна гарматна куля при ул. Сокола в офіцинах дому Ляндеса, одна впала на дім Ґльоґера і краківського товариства взаїмних обезпечень, одна побіч памятника Міцкевича, одна побіч Микулинецької церкви і т. д. Млин посла Ґалля, хоч високий, не дуже потерпів, хиба, що дістав богато карабінових куль — але тих повно по цїлім містї. Не потерпіли костели й церкви.

Голод почав докучати містови по наїздї Москалїв. В тій цїли заложено дві кухнї для убогих: одну для бувших урядників під протекторатом Єзуїтів, удержувану з добровільних складок польської інтеліґенції, другу під проводом греко-католицького пароха о. Володимира Громницького для всїх нуждарів. Сю кухню підпомагає грішми і збіжем начальник повіта.

В містї поміщено вже російські написи на улицях і то на горі над польськими.

І НА РОСІЙСЬКІЙ УКРАЇНЇ БІДА!

Нюйорська російська ґазета „Русское Слово" (ч. 781 з 16. марта 1915) подає ось-такий лист, надісланий з повітового місточка Тарища, київської ґубернії:

Дорогий Брате! Повідомляю Тебе, що ми всї здорові. Арсений на війнї в Туреччинї — фершалом в лязареті. Пише, що йому там добре. Олекса на війнї в Австрії. Він є занятий у військовій канцелярії і пише, що йому дуже погано; приходить ся часто голодувати, та ще й вуши перемагають. У нас тепер відбуваєть ся другий набір новобранців, а крім того покликують резервістів ополченя за останних 9 лїт. Лишила ся маса жінок і дїтий, які дістають підмогу з державної каси. По селах тільки один плач чутно. Господарка йде слабо. По всїх усюдах останутъ ся небавом лише дїти та старцї і жінки. Але оставших косять недуги. В головній мірі умирають дїти і женщини, знесилені горем і злиднями. В деяких родинах було перед війною 7 до 9 душ, а тепер, відчисливши убитих, ранених, воюючих і померших від недуг, в родинї лишаєть ся одно-двоє людий. Словом — війна і недуги в повнім розгарі і про се тільки й говорять.

Продукти подорожіли, бо всьо забирають на війну.

Різдвяні сьвята я стрічав з плачем, бо був у тім часї ранений.

Горівки і взагалї спірітусових напоїв не дістане тепер за ніякі гроші. Не відбувають ся також ніякі вінчаня, бо сьвященики оголосили в церкві, що до кінця війни шлюбів давати не будуть...

Твій брат І. І. З.

—o—

ЛИСТ З СИБІРИ.

Курган, ґубернія тобольська, 28. грудня 1914.

Дорогий Шваґре! Подаю Тобі відомість, що я здоров і находжу ся на Сибіри. Злапали мене ще в падолистї на російській граници в бою у штурмі. Зіставєм скалїчений в руку, але не дуже; вже загоїло ся. Тепер здоров, але біда, бо не дають добре їсти і тут дуже зимно — 40 степенів морозу, а я в лїтнім шматю, тай нема защо купити. Тілько дякую Богу, що зістав при житю, бо такої війни ще не було. Щасливий є той, хто поїхав до Канади, бо він не знає біди. Я був на війнї 2 місяцї, а в огни 15 разів. А закінчив, як зіставєм скалїчений в лїву руку висше лїктя. Пійшло не троха здоровля, бо ся не їло і не спало, але тепер знов прийшовєм до здоровля. Лист з дому мав 26. ґрудня; в дома всї здорові і нема нїчого нового. Дорогий Шваґре! Відпиши і позич пару долярів, бо я тут дуже бідний; нема нї цента і нема де дістати. — Поздоровляю, Михайло Присяжний.

ЛИСТИ З РІДНОГО КРАЮ.

I.

Лист з села Ульвівок, повіт Сокаль, писаний 10. січня 1915 р.

Дорогий Товаришу! Пишу на „хибіл, трафіл", як каже Поляк; бо коли у нас заведено сяку-таку почту, то чому не написати, хоч і нема певности, чи лист дійде до адресата. Ти там не знаєш, чи ми жиємо чи нї, так як і ми не знаємо, що дїє ся з Тобою. Наші „кацапйони" горою, ликують і сповняють функції шпіцлїв: денунціюють. Отже Пекуза в тюрмі, декотрі попи в тюрмі, а на їх місце є з бородами. Урядови безплатні шпіцлї на руку. Невиносимо жити в мішаних селах. Війна застала нас Українців неприготованих, тимбільше, що Галичину так скоро заняли. Хоч ми в засадї все є проти війни, однак не від нас вона залежала. Маючи до вибору ті дві держави, ми мусїли стати по сторонї бувшої нашої. І наші охотники (около 80 тисяч) під начальним вождом (ґенералом-ляйтнантом) Трильовським воюють у східних Карпатах (Стрий—Коломия). Є там мабуть звісний Тобі Семенюк з Сокаля, кошовий повітової Січи, в рандзї сотника чи полковника. **Австрія обіцяла автономію Українцям.** Зі Сокаля мало хто пійшов, бо заки ми зорґанїзували ся, прийшли Москалї і ніяк було йти. Ульвівка Ти не пізнав би; „горою" поза Загуменками йде зелїзниця (тому півтора місяця як зроблена); на панських „низах" напроти школи „стація"; на „Хадайцї", там де Буг скручує на захід, є два мости: один низший готовий, другий висший робить ся. З малої сосднини забирають пісок; сотки робітників роблять день і ніч. Піском зісипають тор замісць ґрузом. Зелїзниця лучить Сокаль з Володимиром волинським. Зелїзниця робилась дуже скоро, бо **нагайками і карабінами зганяли людий з цїлого повіта і з цїлої волинської ґубернії.** — Здоровлю щиро, Семен Метрипула.

Сей лист отримав Д. Лобай у Віннїпеґу від свого товариша, ученика 8. класи ґімназії в Сокали.

II.

Лист з Дахнова, повіт Цїшанів.

Дорогий Брате, Братово і Ти Сестро! Ми з ласки Господа здорові, але у нас є тепер велика війна. Брата Василя, що поїхав був до Прус і других хлопців забрали і відослали з Прус на Угорщину і звідтам підуть до війни. Мій Михайло таксамо пійшов на війну і Бог знає, чи жиє. Ми тепер нїчого не знаємо, бо нам нїхто не скаже, анї лист не прийде. Василь у Сербії, хто знає чи жиє. Наше село не спалене, тілько Цїшанів половину спалений і Любачів таксамо спалений, але не зовсїм. Але там коло Ярослава десь з десять сїл спалених, бо там була велика війна. Не можу Тобі всього описати, бо тут стан воєнний; тільки скажу, що Твої будинки всї стоять, а стріху обдерли зі стодоли і стайнї один шар наоколо, а з хати той причілок зполудня весь обдертий, бо там може яких пятьсот коний стояло, отже тим стелили. В стодолї запілє виняли в тім малім засїку, бо там конї стояли і то всьо дерево, що там було поховане і ті дошки — то всьо спалили. Огнїв клали з десять на подвірю; я мислила, що тії будинки всї спалять. Вони там ся дуже збиткували, що там нїкого не було, що пустка була і пчоли всї повидирали. Вже нема жадних пчіл. Я там щодня ходила і казалам, що то моє, але вони не вірили, бо їм цікавий сусїд всю правду казав, що Ти в Канадї, що то всьо є Твоє. Цікавий той ворог навіть казав стїни розбирати, а що тих дощок поносив і всякої матерії, бо він був дома. Він нїгде не їхав. Як ся зачала війна, то хто в селї мав конї, то всї поїхали на форшпан і до того часу їх нема, а де який прийде, то без коний і воза. І наші тато поїхали на форшпан і їздили три недїлї, а потім захорували. Конї і віз зіставили, а самі без нїчого прийшли. І то всьо счезло, а тепер маємо конї знов, такі, що жовнїри зіставили, такі слабі, але ними можна буде робити. Худобу забрали, маємо лише по однїй корові і троха сїна нам забрали, а збіже маємо ще всьо. У нас не така біда, як Вам здає ся; тепер війско у нас не стоїть, іно там коло Перемишля. Кажуть Москалї, що нам буде хорошо і того си не міркуйте, щобисьте ся не повернули, іно гроший заробляйте і складайте, щобисьте мали о чім повернути ся, а потім буде добре, бо всї довги счезнуть. — Ваша сестра Анастазія Прийма.

III.

Лист з Любачова, повіт Цїшанів, писаний 11. січня 1915 р.

Дорогий Петре! Занепокоєні журбою про Твою долю, дня 15. серпня 1914 висланисьмо до Тебе поручений лист з вісткою о загальній мобілїзації. Лист сей одначе звернено нам недорученний „по причинї воєнного положеня". Так отже анї Ти від нас, анї ми від Тебе в воєннім часї не одержали жадної відомости. Доперва тепер завдяки запровадженю через російські власти сталого почтового руху в нашім містї можемо Тобі подати вістку о собі. Наш Любачів дещо спалений. Згорів „Пісок" аж до В. Процика і цїлий ринок крім кількох домів. Твій тесть Риґель не погорів. Натомісць майже всї Твої убраня, котрі на час пожару були сховані у пивници В. Процика, сельські люди розікрали. Цїлий наш завал остав цїлий, отже і наша хата не згоріла. З нашої родини бракує Стефана, котрий служить при австрійськім війску у загальнім ополченю, і Дмитра, котрий поїхав ще 8. серпня 1914 р. на форшпан і доси ще нї один нї другий не вернув. Про обох не маємо також жадної відомости. Твій шваґер Дмитро Риґель також на форшпанї. Решта нашої родини і Твоя жінка, дїти, її родичі і їх дїти здорові. У нас щойно по Рождестві. На Сьвятий Вечер кожде з нас мало сльози в очах: трох членів нашої родини не вечеряло з нами та ще й до того не звісно, чи всї вони живі. Ради Бога, бодай Ти напиши до нас кілька слів, щоби знали, що Ти живий і здоров. Богато не пиши зі згляду на воєнну цензуру, котра любить як найкоротші письма. Як лиш можна, поручай листи. Сього року сїяли ми всего корець жита і пів кірця пшеницї. Більше не можна було, бо коний не маєм. Тепер Тато з Янтиком Сенґою домолочують решту збіжа. В Любачові за сей час богато людий померло, однак нїхто з нашої фамілїї. Кланяй ся від нас пп. Назаревичам. Цїлую Тя іменем цїлої нашої і Твоєї родини. — Дмитро.

IV.

Лист з Вільхівчика (в скороченю).

Доношу Вам відомість, коханий Брате і Братово, щосьмо здорові до котрогось часу. Алесьмо ся не сподївали, що будемо жили. Нїхто не памятає такого поводженя, як тепер є. Сїрник, що коштував ґрейцар, тепер пять ґрейцарів. Соли нема топками, то купуємо в Росії мелену в місточку, бо наше місто всьо спалене. Прошу Тебе, Братчику, чи є там мій Іван, а може знаєш, де він є. Коли в Тебе, то перетримай в себе тимчасом, бо тут говорять, що в Канадї дуже біда, до дому не годен їхати. Дорогий Мужу, напиши хоч кілька слів бо-м ся дуже згризла, щобим Ти за місяць не оповіла, який ми ляк мали. Більше не можна писати нїц такого і Ти не пиши нїц такого, бо лист не прийде. — Поздоровляю...

V.

З листа з Нагорянки, повіт Бучач.

Дорогий Мужу! В якім я ляку була і як в нас є, то не можу Тобі описати. Як зачала ся війна, то Москалї йшли три недїлї безнастанно через Трибухівцї, Бучач і другі села. Як зачали ся бити коло Бучача, то розбили василіянський кляштор, ратуш, костел, почту, староство, суд і богато приватних камениць, а також стацію. А в Бучачу збиткували ся над людьми і рабували місто. Тепер війни нема, але чути гук з канонів. Богато не пишу, бо не можна. — Марія Литовська.

VI.

Лист з Тудорович, повіт Сокаль, писаний 4. січня 1915 до В. Орисюка в Канадї.

Дорогий Брате! Моє поводженє на війнї — що день пережию, а ніч переночую, то слава Богу. Вже пять місяців як не писав до дому, нї з дому не мав листа, бо не дійде; Москаль колїї поперетинав. Не знаю, як дома: чи попалено чи нї. Перша битва була на чилєських ґрунтах коло Сокаля. Через наше село не переходив Москаль, але через Угринів і Скоморохи. Так я чув. Поза Львовом, коло Перемишля і коло Кракова села попалені, понищені. Москалї порабували, позабирали, що було: худобу, конї, свинї, убранє. Між Перемишлем а Краковом так богато побитих Москалїв, що аж страшно перейти. Бо я при тренї; маю пару коний і віз і вожу віктуали. Перше я був при канонах, то було гірше; тепер безпечнійше, бо їзджу з заду. Колиб у нас так було знищено, як по цїлій Галичинї, то хто знає, чи не треба буде до Тебе приїздити, бо що я робив би, якби все було знищене? Ти щасливий, що поїхав до Канади, бо тут можебись вже не жив. — Поздоровляю сердечно, Роман Орисюк.

РОСІЙСЬКО-ТУРЕЦЬКІ ВІЙНИ В XIX. СТОЛІТЮ.

Росія з Туреччиною провадила 6 воєн, з чого на XIX. столїтє припало 4.

Перша з них припадає на наполеонські часи, коли то після ерфуртської угоди Росія отримала повну свободу дїлань зглядом Швеції і Туреччини. Цар Александер І. використовує зараз сю угоду, бо забирає від Швеції Фінляндію, а небавом починає війну з Туреччиною, в котрій після букарештенської угоди ріка Прут становить границю між обома державами.

Безпосередною причиною другої російсько-турецької війни було стремлїнє Греків до незалежности, попиранє Росією. В сю війну вмішані були також Анґлїя і Франція, одначе ті дві держави оґраничили свою акцію до морської виправи, закінченої під Наваріно знищенєм турецької фльоти дня 20. жовтня 1827. року. Росія виповіла Туреччинї війну, не зважаючи на те, що вона сама вже від 1826. року провадила війну з Персією над Каспійським морем. У тій війнї зазначують ся дві кампанії, а то: перша в 1828 роцї під проводом Віт-

генштайна була лиш гейби визиваючим походом, закінченим обляганєм кріпостий Відина, Силістри і Шумлї і здобутєм надморської кріпости Варни. Російська армія без добрих вождів і заосмотрена мусїла затримати ся перед окопами Шумлї. Друга кампанія, що відбула ся в 1829. році, була для Росії більше щаслива.

В тім році російський вожд Паскевич покінчив побідну війну з Персією і тепер виконав наїзд до Малої Азії. Рівночасно, коли побідний Паскевич здобуває Ерцерум, російська армія під проводом Дибіча переходить Балкан і занимає Адріянополь. Турецький султан, перестрашений скорим походом російської армії, годить ся на всї услівя, диктовані Росією. Мир заключено 14. вересня 1829. року в Адріянополи. Услівя, які подиктувала Росія, а з мусу приняла Туреччина, були такі: Туреччина звернула Росії всї воєнні кошти, з'обовязала ся винагородити російським підданим, замешкалим в Молдавії і Волощині, всї понесені страти в наслїдок війни, потім згодила ся знищити укріплення Босфору і Дарданелів і також уступити форти на лївім березі Дунаю, що рівняло ся цїлковитому усуненю турецьких війск з території Румунії. Туреччина мусїла також признати опіку Росії над Сербією і обома наддунайськими князївствами, а також независимість Греції. Після адріянопольского мира Росія здобуває сильну перевагу на Балканї і взагалї на сходї.

Слїдуючою війною є так звана „кримська війна", а її причиною є колотнеча о сьвяті місця (Вифлеєм, Божий гріб). Се непорозуміне почало ся от як: В початку 1853. року вислав цар Микола князя Меншікова до Царгороду з жаданєм признаня Росії опікункою православних церков в цїлій турецькій державі. Жаданє Росії турецький султан відкинув, в наслїдок чого вже в лиши того самого року російські війска заняли Молдавію і Волощину, яко православні краї. По стороні Туреччини за ініціятивою Наполеона III. стає Франція й Анґлія. Війна ся переходить на російський терен, а властиво на Крим і після страшних битв кінчить ся парижським миром в 1856. р., якого условини такі: Росія тратить протекторат над наддунайськими князївствами і зрікає ся жаданого права зверхности над православними, а також годить ся на спростоване границї від сторони Бесарабії; свобода плавби по Дунаєви; невтральність Чорного моря; автономія Молдавії і Волощини; затверджене султаном привілєїв христіянських горожан турецької держави в певнім часї знесених.

В 20 лїт пізнїйше приходить нова війна, проголошена в Росії під кличем: „освобождене христіян з музулманського ярма". Якіх кілька лїт перед виповідженєм сеї війни Росія щораз то більше набувала впливу серед христіянських народів, будучих під турецьким правлїнєм. Починає ся від того, що головно її старанєм орґанізує ся уряд болгарського езгарха, котрий відобрав зверхність над православними Болгарами грецькому патріярхови в Царгороді, щоби потім передати в руки славянського зверхника, протеґованого Росією. Тепер починає ся рух серед полудневих Славян. Російське славянське сторонництво орґанізує товариство освободженя Славян і свою дїяльність поширює, головно в Боснї і Болгарії. Сей рух ведуть консулярні російські аґенти. Наперед православні Серби в Герцеговині піднимають повстанє. За тими рушають Чорногорці, Серби і Болгари. Всї домагають ся реформ, котрих порта (турецьке правительство) відмовляє. За Славянами тепер вставляєть ся Росія і жадає від Туреччини переведеня національних реформ, а коли Туреччина се домаганє ігнорує, цар Александер II. виповідає в 1877. р. війну Туркам. Румунія, не могучи боронити своєї невтральности, позволяє на перехід російських військ під застереженєм, що її територія не буде нарушена.

У тій війні можна доглянути чотири фази: 1) Російська армія входить у кьвітни 1877. року на румунську територію і хоч їй шкодить троха фльотиля турецька, вона легко переходить Дунай. 2) Російська армія входить до Болгарії, де, полишаючи чотирокутник турецьких кріпостий, спримувала на Балкан. Авангарда під проводом Гурка находить несподївано і окопує ся під Плевною на роздорожу головних доріг Болгарії. По відбитю двох атаків в місяци липни доходить до реґулярної облоги Плевни російськими силами. 3) Облога Плевни тривала від вересня по конець грудня, а бій був страшно завзятий. Турецькі жовніри, головно Альбанці, били ся з дикою відвагою і сильно; російська армія знова не мала ніяких знарядів до облоги і мусїла чекати на штюрму, щоби обложенців замкнути перстенем і змусити голодом до здачі. Турецька армія, що спішила на поміч, затримала ся в бою з ворогом, а та, що була в Плевні, зголоднїла і кинула ся до атаку, але вичерпана дістала ся в неволю. 4) Російська армія серед морозу і снїгів переходить Балкан, обсаджує гірські проходи, обходить турецьку армію і її побиває в горах, потім сходить долиною Маріци на Філіпополь, де нищить останки турецької армії і входить до Адріянополя.

Султан, стративши війска, просив о мир, а Росія поставила такі домаганя: независимість і розширене Румунії, Сербії і Чорногори, титул князївства Болгарії, автономія Боснії. В наслїдок сих домагань вмішали ся в справу европейські держави і рішене сих справ передано берлїнському конґресови. В нарадах брали участь амбасадори Росії, Нїмеччини, Австрії, Анґлії, Франції, Італії й Туреччини під проводом Бісмарка. Він урегульовує всї справи, які повстали в отоманській державі в наслїдок повстань і війни, а для Росії наслїдок був дуже малий, бо Туреччина хоч програла війну цїлковито, то задержала своє великодержавне становище; Австрія без ніяких страт і з'усиль стає панею Боснії і Герцеговини. Зглядом плавби на Дунаю Австрія вимогла на Росії признанє його невтральним і збуренє наддунайських фортів. Крім того страта Росії виносила ще 150.000 погибшого війска і 500 мілїонів рублїв воєнних коштів. Берлїнський конґрес зазначує перевагу Нїмеччини в справах европейських відносин.

Теперішна війна Росії з Туреччиною займає семе з ряду місце в історії російсько-турецької війни і перше місце в XX. столїтю.

З ТИЖНЯ.

Француський воєнний корабель „Буве", затоплений Турками у Дарданельськім проливі. — Італїйські офіцири. — Генерал Радко Димітрієв, який доводив тою російською армією, що облягала Перемишль. — Краків є другою сильною австрійською кріпостю, яку хотїли би конечно здобути Москалї, щоби мати вільну дорогу до нїмецького Шлеска. — Японський цїсар (мікадо), який зі своїм правительством мішає ся заєдно в справи Хін, аби при нагоді захопити частину сеї держави під свою владу. — Джан Г. Паттерсон і 26 спільників компанії „Нешенел Кеш Реджістер" (компанія, що виробляє автоматичні каси) виграли апеляцію, на підставі якої зістали знесені всї наложені на них антитростові кари. — Джеймс В. Осборн, визначний нюйорський адвокат, якого заскаржила склепова дівчина, Рей Танцер, о $50.000 відшкодованя за зломанє обітницї женячки.

УКРАЇНСЬКИЙ ІНСТИТУТ ДЛЯ ДІВЧАТ В ПЕРЕМИШЛИ.

Українцї мають в Перемишли богато товариств, які мають гарні свої будинки. Найбільшою українською будівлею в Перемишли є український інститут для дівчат. Український інститут для дівчат є власностю товариства того самого імени.

Почин до основаня сего товариства дав о. Лев Кордасевич, крилошанин і кустос гр. кат. перемиської капітули в р. 1881. Первісна назва була: „Бурса для дівчат руско-католицького обряду з Перемишли".

Сей щирий патріот збирав довгі лїта датки на сю бурсу, головно від духовенства перемиської епархії. В короткім часї удалось йому зібрати 18.000 К, та се було ще за мало, щоби можна створити бурсу. Для придбаня більше фондів підняв в р. 1883 секретар товариства о. Захар Підляшецький гадку устроєня великої фантової льотерії, яка принесла 80.000 К.

В р. 1888 загальні збори змінили деякі точки статута, між иншими і назву на „Руский інститут для дівчат".

В лїтах 1893—95 по закупленю 2 реальностий на Підгірю при ул. Татарській, в сусїдстві катедральної церкви, побудовано двоповерховий будинок (тепер адміністраційний будинок), в якім отворено першу власну українську дівочу школу, полученую з пансіонатом. Коло сего діла заслужились головно вцїлові товариства: о. Константин Чеховський, теперішний перемиський владика та довголїтний покровитель інститута, дир. гімн. Григорий Цеглинський, д-р Теофіль Кормош, проф. Алексій Ярема, Дмитро Чеховський та перший господар інститута Іван Матковський. Вже по кількох лїтах в наслїдок великого напливу молодїжи видїл приступив в р. 1900 до побудованя нового крила (тепер пансіонат) коштом 160.000 К. В сїм будинку поміщено для учениць спальні, обширну їдальню, купальню і шпиталик, а в сутеренах велику концерту, зглядно гімнастичну салю, зі всякими вигодами та гіґієнічними вимогами. В р. 1903. на бажанє родичів та всеї української суспільности перемінено дотеперішну висшу видїлову школу на дівочий лїцей. В р. 1906. число учениць лїцея неповного, щойно чотирох кляс дійшло до 171 а вже і сей будинок був за тїсний. Тому загальні збори порішили здвигнути окремий шкільний будинок коштом 140.000 К. Є се величава будівля двоповерхова з сутеренами, з центральним огріванєм, з просторими науковими салями, кабінетами і др.

ҐЕОҐРАФІЧНА ВОРОЖБА.

В звязи з розвоєм воєнних операцій на території російської Польщі варшавські часописи доносять вислів звісного ґеоґрафа Елїзе Реклю про нинїшну війну.

Перед 20 лїтами викладав Реклю ґеоґрафію в брюксельськім вільнім університетї і тоді він предсказав, що Бельґія й Польща будуть театрами воєнних операцій.

Дивлячи ся на Бельґію і на Польщу з ґеоґрафічної точки погляду як на низини, призначені вже самою природою на перехід одних европейських держав до других, Елїзе Реклю бачив в ґеоґрафічним положеню обох країв достаточне вияснене як для минувших битв під Ґрунвальдом і Ватерльо так і для будучих, котрі, після його думки, мусять наступити, бо Нїмеччина і Франція з одної сторони, а Росія й Нїмеччина з другої сторони не покінчили ще своїх полїтичних порахунків. Коли би так Реклю був дожив до наших днів, був би якраз пересьвідчив ся, що його міркованя були правдиві, бо дійсно через Бельґію і Польщу переходить найбільша маса війска.

ДР. ІВАН ФРАНКО.

КОЗАК-НЕВМИРАКА.

(Прольоґ з „Великих Роковин").

Козак

(відмолоджений, с бандурою, виходить ізза могили. Іде зразу понурий, у задумі та звільна його рухи робять ся енергічні, тодес мідніє).

Здорово проспав ся, бачу,
По козацьки, сотню лїт.
Ну, та вигравю чи втрачу,
А погляну ще на сьвіт,
На ту рідну Україну,
Що колись як рай цвила,
Що менї над все на сьвітї
Наймилійшою була.
Хто то в нїй тепер панує?
Хто то в нїй тепер живе?
Як говорить, як співає
Поколїнє те нове?
Боже, серце як стискає;
Адже-ж певно нинї в нїй
Вже ніхто не зна, не тямить
Нашу мову і пісні!
Десь Калмики та Кірґізи
Топчуть степ, де ми лягли;
Чудь, Мордва, Чухна та Фіни
Наші села заняли.
Боже, по що з вікового
Сну менї велїв ти встать?
Чи щоби з розбитим серцем
Я в могилу ляг назад?

(Поступає наперед. За сценою чути хорову пісню — зразу пиянісімо, потім чим раз сильнїйше, та все таки приглушено, мов з віддаленя:)

Ой гук мати, гук,
Де козаки йдуть!
Та щаслива тая доріженька,
Та де вони йдуть.

А де вони йдуть,
Там луги гудуть,
А перед себе своїх воріженьків
Облавою пруть.

Козак

(з виразом наївної радости).

Боже! Наше рідне слово!
Наша пісня ще живе!
І про нас ще памятає
Поколїнє те нове!
Ще співає про козацтво,
Про його кровавий бій!
Ах, значить, що не в могилї
Той народ коханий мій!

(Озирає ся по сценї).

Ах, значить, оті цьвітучі
Села, ниви і садки,
Се українські оселї,
Се України вінки!
А оті могили-гори,
Де борцї старі сплять,
Увітчали любі руки
Знать українських дівчат!
Ще Українець збирає
Із сих нив для себе хлїб,
І не топче чуженица
Нашу славу і наш гріб!

(Поступає ще далї наперед і озирає публику).

Ах, а тут! Предивне диво!
Тайна поміж тайн страшних!
Сеж Енеєві потомки!
Та що стало нинї з них?
Ті, що перед сто лїтами,
Як згоріав наш рідний дім,
Накивать йому пятами
Не задумались зовсім, —
Ті під матерні крила
Знов згорнули ся в любві,
І бажають в рідній хатї
Рай зготовити собі.
І дивіть, горять їх очи
Тим самим огнем сьвятим,
Як горіли тої ночи,
Коли друг мій, побратим,
Коли славний безталанний,
Щирий батько наш Богдан
У важкій годинї скликав
Запорожців на майдан.
Тямлю ніч ою як сьогодні!
В коло нас реве Дніпро
І клекоче Ненаситець,
Камяне гризе ребро.
А в степу напроти Січи
Се не хижая сова
А кодацька ляцька кріпость,
Свої кігтї висува.
У Богдана сльози в оцї,
Та огонь в душі, в словах.

„Згинем, братя, або в гору
Піднесем свободи стяг!
Згинуть, нам одна дорога,
Чи в кайданах, чи в війнї;
Хто ненавидить кайдани,
Тому війни не страшні!
Чи послабли ваші сили?
Нотупили ся шаблї?
Чи в серцях ви погасили
Дух лицарський взагалї?"

І гучнїйше хвиль Днїпрових
Крик козацтва заревів:

„Або ляжем головами,
Або вибєм ворогів!"

В жовтім сьвітлї смолоскипів,
Що горіли серед нас,
У очах козацьких блисло
Десять тисяч іскор враз.

**Гей, тих десять тисяч іскор,
То був, братя, той підпал,
Що підняв страшну пожежу
Аж по Буга й Сяну вал.
Гей, тих десять тисяч іскор,
То був, братя, той розмах,
Що історію Вкраїни
Повернув на инший шлях.
Бачу, бачу тії іскри!...
Мовиш: мало їх? Невже-ж?
Що? На тридцять мілїонів
Десять тисяч не знайдеш?
Мовиш: де нам взять Богдана?
Тільки ти придатний будь
На сьвяте, велике дїло!
Загартуй думки і грудь!
До високого літаня
Ненастанно пробуй крил,
А Богдан прийде як сума
Ваших змагань, ваших сил.
До великого моменту
Будь готовим кождий з вас, —
Кождий може стать Богданом,
Як настане слушний час.**
Мовиш: нині инші війни.
Ну, то иншу зброю куй,
Ум остри, насталюй волю,
Лиш вою, а не тоскуй!
Лиш бори ся, не мири ся,
Радше впадь, а сил не трать,
Гордо стій і не кори ся,
Хоч пропадь, але не зрадь!

**Кождий думай, що на тобі
Мілїонів стан стоїть,
Що за долю міліонів
Мусиш дати ти одвіт.
Кождий думай: тут, в тім місці,
Де стою я у огни,
Важить ся тепер вся доля
Величезної війни.
Як подам ся, не достою,
Захитаю ся мов тїнь, —
Пропаде кровава праця
Многих, многих поколїнь.**

У таких думках держи ся
І дїтий своїх ховай!
Коб лиш чистая пшениця,
Буде паска й коровай.
Чи побіди довго ждати?
Ждати — довго! То й не жди-ж!
Нині вчи ся побіждати,
Завтра певно побідиш.
Так не даром пробудив ся
Чейже буде з цьвіту плід.
Так не даром пробудив ся
Український жвавий рід.

Таж не даром іскри грають
У очах тих молодих!
Чей нові мечі засяють
У правицях утвердих.
Довго нас недоля жерла,
Доси нас наруга жре;
Та ми крикнім:
Ще не вмерла,
Ще не вмерла і не вмре!

Жарти.

Ріжниця.

— Тату, яка є ріжниця між ґенієм а талантом?

— Талант отримує гроші кождої суботи, а ґеній... ніколи.

Добра кухарка.

Чоловік: Слухай жінко, що то має значити, що ти даєш їсти кождому волоцюзі, який лиш поверне ся до хати.

Жінка: Бо дуже люблю видіти, як хтось їсть і не нарікає, що зле зварене або спечене.

Зелізнича катастрофа.

„Деж ти пізнав ся зі своєю жінкою?"

„Де? в ваґоні. Їхали ми случайно разом до Ню Йорку, тай я залюбив ся. Одним словом, зелізнича катастрофа".

У лікаря на зуби.

Хорий: Пане доктор, жадаєте за один зуб 2 доляри, таж ви тягнете ледви кілька секунд. Леґкий заробок.

Лікар: Як хочете, можу тягнути ваш зуб пів години.

Як заробив адвокат.

Адвокат боронить чоловіка, на котрого впало підозрінє, що украв дорогий перстень. Промова адвоката добала ся судіям присяжним і вони осудили, що оскаржений є невинний.

По процесі іде оскаржений і каже: Пане адвокат, дякую вам сердечно за гарну промову, я вже сам тепер зачав вірити, що я невинен. Много заплатити не можу, але щоби ви бачили мою щиру вдячність, то я дарую вам той перстень, за котрий ви мене боронили.

Добра порада.

Вона (з плачем): О, найдорожший мій! Тато сказав, що ми не сьміємо бачити ся.

Він: Добре! То загасім лямпу!

ГАДКИ.

— Котрий місяць фальшивий для Жидів в анґлійській мові?

— „Джю-лай", бо се значить: Жидівська брехня.

*

— Що гарне, а фальшиве?

— Дівчина, коли вималює своє лице.

*

— Що робить крику більше ніж одна свиня в карнику?

Дві свині.

*

— Що має кітка, а чого инші звірята мати не можуть?

— Котята.

*

— На чім більше ніг в зимі ніж в літі?

— На леді!

*

— Чому мельник носить білу шапку?

— Щоби накрити голову.

*

Найтяжше носити голови пяні і короновані. Пяні голови можуть попасти в болото, а короновані під бомби, особливо з літаків.

*

Дехто є в політиці поетом, а в поезії політиком. Значить, що в політиці забагаєть ся йому сьміщних і нездійснимих річний, а знова поезії його не мають в собі нічого поетичного, а начинені політикою.

Розуміє ся, що такий „дехто" не представляє жадної вартости.

Кождий бачить, що в тих словах не згадано про жадну особу, але ми певні, що н. Єронім Луцик крикне, що то пість ся до нього і напише нову відозву проти „мазепинців".

Що-ж робити? „Ще ся той не вродив, аби всім догодив".

*

— Чому вовка тягне до ліса?

— Бож годі, аби ліс тягнуло до вовка!

НАДІСЛАНЕ.

Публичне розкаянє.

Від першої хвилі мого непослуху Їх Преосьв. Високопреосьвященному Епископу нашому Архіпастиру і Владиці Кир Сотеру С. Ортинському я взяв на себе тяжкий гріх і публично тепер зізнаю, що учинив тим великий блуд проти Епископа, всего гр. кат. сьвященства і сьв. Церкви, що самовільно лишив парохію в Манаду і без дозволу і проти волі Епископа обняв парохію в Джерзи Сіти.

Перебуваючи неправно на парафії в Джерзи Сіти, по отриманю від Їх Преосьвященства потрійного канонічного напімненя опустити самовільно заняту парафію, я на се не зважав, а перебував на далі і єще виступав у відозвах своїх проти Преосьв. Владики і сьвященства.

Тепер, пізнавши свій блуд і тяжкий гріх, я щиро каю ся і прошу: прости мені, Владико, мій сей тяжкий гріх, а я в сі сумні дни Страстий Христа нашого Спасителя обіцяю, що того вже більше ніколи не зроблю.

Сьвящ. о. Йоан Волощук.

30. марта, 1915.

ПОДЯКА.

Я низше підписаний складаю сердечну подяку У. Н. Союзови і таксамо Головним його Урядникам за уділенє для мові жени $75.00 запомоги з фонду убогих У. Н. Союза. Висловлюю бажанє, щоби наша дорога орґанізація як найкрасше розвивала ся і зростала в міліони членів і щоби в ній не забракло ані одного Українця ні Українки. Тим людям, котрі дбають о свої відділи і єднають для них нових членів, честь і слава, а тим людям, котрі розбивають свої товариства і свої відділи — ганьба!

Остаю з поважанєм
Василь Шпук,
член Бр. сьв. Володимира, від. 91 У. Н. Союза в Мекізракс, Па.

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

РОН, ПА. Бр. Преобр. Господнього, від. 29, повідомляє всіх своїх членів, що мітінґ відбуде ся дня 11. цьвітня б. р. то єсть в неділю, в галі парохіяльній на Ґров Стріт. Початок мітінґу точно о годині 2-гій пополудни. Тож просить ся всіх членів, аби зійшли ся на той мітінґ як найчисленнійше, бо котрий не прийде і не заплатить своєї належитости, то зістане суспендований з Братства і з У. Н. Союза, а вразі якого нещастя, щоби потім не нарікав на місцевих урядників, але сам на себе, бо як пословиця каже: як хто дбає так і має. — В. Федак, секр.

МОНЕССЕН, ПА. Отсим повідомляєсь всіх тих членів Бр. сьв. Петра і Павла, від. 338, котрі не будуть робити у Велику Пятницю і Суботу, щоби явили ся стояти коло Божого Гробу і кождий має стати в параді на Воскресеніє. Просить ся зійтись о 9. годині до парафіяльної галі. Котрий член не явить ся, заплатить 50 цнт. кари. — Ст. Лабойко, голова; Фр. Янковський, писар.

ВІЛКСБЕРІ, ПА. Бр. сьв. Василія Великого, від 278, повідомляє своїх членів, що квартальний мітінґ відбудеть ся дня 11. цьвітня б. р. Котрий член не явить ся, заплатить кару 25 ц., а урядник 50 цнт. Нових членів будемо приймати без вступного до Братства а до У. Н. Союза після статута. — Д. Куделич, предс.; Й. Котик, секр.; С. Свередюк, кас.

КНИЖКА ДО МАСОВОГО ШИРЕНЯ.

На днях появила ся брошура д-ра Семена Демидчука під наголовком: „Не скує душі живої". В брошурі обговорюєть ся наші національно політичні стремліня підчас теперішної війни. Написана популярно й приступно, тому надаєть ся до читаня для найширших верств нашої суспільности. Ціна брошури є дуже низка, бо лише 15 центів, а на почтову пересилку треба додати 2 центи. Оплату можна висилати почтовими марками. Весь дохід призначений на Фонд визволеня України. Брошура вийшла накладом „Бюра Делеґації Головної Української Ради" з Відня при 83 Grand Str., Jersey City, N. J. і там можна її набути. Хто бере в розпродаж понад 100 примірників, дістає відповідний рабат.

РОДИМЦІ! ПРИ ВСІХ НАГОДАХ ЗБИРАЙТЕ ЖЕРТВИ НА ФОНД ВИЗВОЛЕНЯ УКРАЇНИ

ДЛЯ ТИХ, ЩО ЧИТАЮТЬ ОГОЛОШЕНЯ.

За всі оголошеня (адвертайзменти), поміщені в „Свободі", редакція не відповідає. Хто замовляє щонебудь з поміщуваних оголошень, нехай звертаєть ся просто на адресу тої фірми, яка оголошує ся; в „Свободі" належить замовляти лише те, що „Свобода" оголошує від себе. На се треба добре уважати.

Звертаєсь увагу Вп. читачів нашої часописи, що коли вони висилають замовленя до фірм оголошуючих ся в нашій часописи, роблять се на власне ризико і редакція за се відвічати не може.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

(За оголошеня поміщені в сій рубриці платить ся по 1 і пів цента за кожде слово за одноразове поміщене, а за дальші поміщеня по 1 цнт. за слово за кождочасне поміщене).

ПОШУКУЮ СПІЛЬНИКА на отворенє робітні шевської або кравецької у моїй власній хаті. Спільник мусить бути фаховий і мати невеликий капітал. По близші інформації голоситись до: A. Strychalski, 64 Mulock, St. & Cor. Hirons Ave., W. Toronto, Ont., Canada. 38

Пошукую свого рідного брата, **СТЕФАНА КУШЛАКА**, котрий походить з села Жухова, повіт Ланцут. Перед 6 місяцями перебував в Erondale, Ohio і від того часу нема о нім жадної чутки. За ним пошукує його сестра Марія Кушлак. Брате, зголосись до мене, а коли хто з моїх краянів знає о місци його перебуваня, прошу повідомити мене на адресу мого мужа: John Koptiuch, 52 North First Str., Brooklyn N. Y. 35 39

Пошукую свого вуйка **ВАСИЛЯ ЛЯХА**, з села Чумальова, з Мармароської столиці. Він числить около 50 літ житя. В маю буде 5 літ як він виїхав за роботою до міста Сиракюз, Н. Й., а жінку з дітьми полишив в Солвей, Н. Й. Хто би знав що з ним стало ся або де він тепер перебуває, нехай повідомить о сім на понизшу адресу, а дістане $15.00 нагороди. Справа важна. Адреса: Stephen Dohanich, c/o J. Pregon, 52 Croton Terrace, Yonkers, N. Y. 37—38

Пошукую свого штаґра **ВАСИЛЯ ХОМЯКА**, родом з Коломиї, котрий має перебувати в Дітроїт, Міш. Хто би о нім знав, або він сам, зволить зголоситись на понизшу адресу. За подане його адреси дам нагороду. Wenzel Sztenbach, 387 Adler St., Toronto, Ont., Canada. 37—39

БРАТ НА БРАТА.

Козацькі потомки у військах чужих держав, мусять воювати проти себе. Брат убиває брата. Ріжниця тільки в тім, що один має на собі російський військовий мундір, а другий австрійський.

Колись, вже тому далі буде півтораста літ, як наші предки козаки по зруйнованю Січи-Матери Москалями втікали за Дунай під Турка, то співали, що „за все добре під Турком жити, лиш одно не добре, що на віру бити". Боліло їх, як Турок посилав їх проти православних Сербів.

Тепер же се повторило ся. Знов іде брат на брата. Але післав його не Турок-бісурмен, а цар православний і відзнаку дає українським жовнірам в його царськім мундірі за те, що за царську справу вбивають своїх братів.

Там горять церкви і села українські в Ґаличині, тут брат лежить убитий. Цар дає убийникови відзнаку. Він чує се, що убив брата. Убив він його не зі своєї волі, а з царської і болить його се дуже, а ще гірше болить його, що цар-кат дає йому свою відзнаку за послух злочинному царському наказови.

Така гірка доля козацьких потомків в теперішну хвилю.

Але прийде час, що і се знущанє скінчить ся.

ВИКАЗ

убитих, ранених, полонених і пропавших Українців у теперішній війні.

СКОРОЧЕНЯ:

п. = піхота (інфантерія)
стр. = стрільці (єгри)
у. = улани
д. = драгони
а. = артилерія (полева)
а. кн. = артилерія кінна
а. гір. = артилерія гірська
а. кр. = артилерія кріпосна
г. = гавбиці (полеві)
г. т. = гавбиці тяжкі
пн. = піоніри
сап. = сапери
тр. = трен (достава амуніції і живности)
с. = санітети
л. = ляндвер (піх. краєвої оборони)
у. л. = улани ляндвера
а. л. = артилерія ляндвера
г. л. = гавбиці ляндвера
з. о. = загальне ополчене (ляндштурм)
ж. = жандармерія
ск. ст. = скарбова сторож.

Подане при імени число означає полк (реґімент), батальон або дивізію.

(Дальше).

Листа утрат ч. 91
видана 3. січня 1915.

УБИТІ:

Кандяк Никола, 14 стр.
Кийовський Станислав, 14 стр. (23. X, 1914)
Климак Павло, 14 стр. (17. XI, 1914)
Коник Іван, 14 стр. (23. X, 1914)
Костецький, 6 з. о. (20 — 26. XI, 1914)
Кучапський Семен, 14 стр. (17. XI, 1914)
Лехович Войтко, 14 стр. (23. XI, 1914)
Лесів Стефан, 14 стр. (25. XI, 14)
Лисик Андрій, 14 стр. (24. X, 14)
Мандрик Юрко, 14 стр. (23. XI, 1914)
Манько Никола, 14 стр. (22. XI, 1914)
Масний Іван, 14 стр. (25. XI, 14)
Мельник Іван, 14 стр.
Митчак Стефан, 14 стр. (23. XI, 1914)
Насович Никола, 14 стр. (25. XI, 1914)
Негребинський Григорій, 14 стр. 25. XI, 1914)
Олива Іван, 14 стр. (23. XI, 1914)
Останчук Іван, 14 стр. (17. XI, 1914)
Пагута Василь, 14 стр. (22. X, 14)
Пазин Іван, 14 стр. (23. XI, 1914)
Пех Михайло, 14 стр. (23. X, 14)
Перевізник Петро, 14 стр. (23. XI, 1914)
Пукиш Андрій, 14 стр. (24. X, 14)
Русин Василь, 14 стр.
Риш Йосиф, 14 стр. (22. X, 1914)
Сало Станислав, 14 стр. (21. X, 1914)
Севюк Пилип, 14 стр. (в жовтни 1914)
Слобода Василь, 14 стр. (22. XI, 1914)
Сихловий Іван, 14 стр. (23. X, 14)
Тріска Петро, 14 стр. (21. X, 14)
Тимців Григорій, 14 стр. (21. X, 1914)
Федюк Теодор, 41 п.
Фір Михайло, 14 стр. (в жовт. 14)
Черкавський Михайло, 14 стр. (22. X, 1914)
Чернецький Франко, 1 а. кн. (21. X, 1914)
Чміль Андрій, 14 стр. (17. XI, 14)
Швець Іван, 14 стр. (24. X, 1914)
Юрків Дмитро, 14 стр. (25. XI, 1914)
Янкевич Никола, 14 стр.

РАНЕНІ:

Блімащук Омелян (кад.), 14 стр.
Бахлай Прокіп, 14 стр.
Бербелицький Семен, 1 а. кн.
Боднар Панько, 14 стр.
Бодяк Юрко, 14 стр.
Бок Іван, 14 стр.
Брасюк Никола, 14 стр.
Бреґей Михайло, 14 стр.
Брись Іван, 14 стр.
Бута Іван, 14 стр.
Васильків Никола, 14 стр.
Василишин Василь, 14 стр.
Вавринцак Яків, 14 стр.
Вергун Генрик, 14 стр.
Вишньовський Іван, 14 стр.
Войціховський Володислав, 14 стр.
Войтків Стефан, 14 стр.
Войтович Тома, 14 стр.
Вощак Іван, 14 стр.
Возняк Франко, 14 стр.
Врублевський Стефан, 14 стр.
Височанський Василь, 35 п.
Гайдуховський Григорій, 14 стр.
Гаврилюк Михайло, 14 стр.
Гірок Юрко, 14 стр.
Гладенький Михайло, 14 стр.
Глодяк Никола, 14 стр.
Годолій Тадей, 14 стр.
Головчак Василь, 14 стр.
Горбовий Йосиф, 14 стр.
Гринчак Іван, 14 стр.
Гучок Іван, 14 стр.
Ґулик Юрко, 14 стр.
Ґус Никола, 14 стр.
Ґайовський Никола, 14 стр.
Ґладиш Володислав, 14 стр.
Ґлова Іван, 14 стр.
Ґловач Стефан, 14 стр.
Ґрушинський Андрій, 14 стр.
Ґутич Теодор, 14 стр.
Данило Василь, 14 стр.
Дашкевич Павло, 14 стр.
Давид Михайло, 14 стр.
Делявський Дмитро, 35 п.
Длугош Мартин, 14 стр.
Дмитрів Дмитро, 14 стр.
Дришар Іван, 14 стр.
Дучак Никола, 14 стр.
Дуда Дмитро, 14 стр.
Дутка Михайло, 14 стр.
Жабів Петро, 14 стр.
Жарський Олекса, 58 п.
Забій Семен, 14 стр.
Завіта Павло, 1 а. кн.
Зобнів Григорій, 14 стр.
Зубаль Іван, 14 стр.
Ільчишин Семен, 14 стр.
Качмарський Іван, 14 стр.
Кагуй Михайло, 14 стр.
Калічин Василь, 14 стр.
Кальмук Йосиф, 14 стр.
Камак Йосиф, 14 стр.
Капраль Василь, 14 стр.
Кароль Дмитро, 14 стр.
Киндій Василь, 14 стр.
Кисільовський Раймунд, 1 а. кн.
Кисілевич Лука, 14 стр.
Кіт Василь, 14 стр.
Клібун Стефан, 14 стр.
Кліш Андрій, 14 стр.
Кобрій Василь, 14 стр.
Кохановський Андрій, 14 стр.
Когут Теодор, 14 стр.
Койко Петро, 14 стр.
Колач Антін, 14 стр.
Копач Михайло, 14 стр.
Кордзінський Йосиф, 14 стр.
Костевич Іван, 14 стр.
Кот Іван, 14 стр.
Коваль Теодор, 14 стр.
Ковик Михайло, 14 стр.
Козак Никола, 14 стр.
Козолуп Іван, 14 стр.
Кравець Михайло, 14 стр.
Кухар Стефан, 14 стр.
Кучер Теодор, 14 стр.
Кулак Іван, 14 стр.
Кульон Антін, 14 стр.
Кусмідер Мартин, 14 стр.
Кустра Станислав, 14 стр.
Кузеляк Іван, 14 стр.
Лазорко Василь, 14 стр.
Левинський Петро, 14 стр.
Ліс Йосиф, 14 стр.
Лісевич Станислав, 14 стр.
Луба Андрій, 14 стр.
Лущак Іван, 14 стр.
Лузян Антін, 14 стр.
Малінович Іван, 14 стр.
Марко Василь, 14 стр.
Михальонко Никола, 14 стр.
Михулка Петро, 14 стр.
Милян Семен, 14 стр.
Мочульський Іван, 14 стр.
Мудрий Іван, 14 стр.
Мур Йосиф, 14 стр.
Мусянович Максим, 14 стр.
Михайлів Тома, 14 стр.
Микитчук Іван, 14 стр.
Микитка Никола, 14 стр.
Олеськів Теодор, 14 стр.
Олива Василь, 14 стр.
Озимловський Гнат, 14 стр.
Панчишин Михайло, 14 стр.
Папірник Стефан, 14 стр.
Паращук Софрон, 14 стр.
Пасавич Никола, 14 стр.
Пастух Іван, 14 стр.
Патаняк Теодор, 14 стр.
Патарай Никола, 14 стр.
Павчо Михайло, 14 стр.
Пех Франко, 6 з. о.
Періх Теодор, 14 стр.
Перик Василь, 14 стр.
Піх Никола, 14 стр.
Пістун Іван, 14 стр.
Прокопів Василь, 14 стр.
Пугач Теодор, 14 стр.
Рочняк Павло, 14 стр.
Рос Михайло, 14 стр.
Роса Іван, 14 стр.
Руткевич Іван, 14 стр.
Салаткевич Павло, 14 стр.
Семенишин Ілько, 14 стр.
Серветка Василь, 14 стр.
Сидор Григорій, 14 стр.
Сірацький Антін, 14 стр.
Сюсяо Теодор, 14 стр.
Сліпець Павло, 14 стр.
Смолка Іван, 14 стр.
Сногорабський Іван, 14 стр.
Сокол Іван, 14 стр.
Спринський Павло, 14 стр.
Старишак Василь, 14 стр.
Стецик Василь, 14 стр.
Сухарник Максим, 14 стр.
Телеш Яків, 14 стр.
Теренчин Юрко, 14 стр.
Титко Гнат, 14 стр.
Турок Василь, 14 стр.
Тутор Матвій, 14 стр.
Фалат Максим, 14 стр.
Фалькевич Іван, 14 стр.
Федина Іван, 14 стр.
Халабат Стефан, 14 стр.
Хамик Никола, 14 стр.
Ціхан Михайло, 35 п.
Ціпура Войтко, 14 стр.
Цюпак Іван, 14 стр.
Чекай Василь, 14 стр.
Черковський Стефан, 14 стр.
Шевчик Мирон, 14 стр.
Шпильчин Теодор, 14 стр.
Ювзак Юрко, 14 стр.
Ядловський Михайло, 14 стр.
Янковський Василь, 14 стр.
Яремчак Іван, 14 стр.
Ярмулевич Антін, 35 п.

ПОЛОНЕНІ:

Апряш Станислав, 20 п.
Варда Володислав (інф.), в Сербії
Вволоцький Стефан, 20 п. (в Росії)
Губій Йосиф (в Сербії)
Ґубала Гнат, 20 п. (в Росії)
Ґумола Гнат, 20 п. (в Сербії)
Данилів Іван (полк. телеґр.), в Росії
Дробний Йосиф (сап.), в Сербії
Євчук Корнило (в Росії)
Кріль Федько, 20 п. (в Росії)
Лесняк Войтко, 20 п. (в Сербії)
Лесняк Іван, 20 п. (в Сербії)
Лесняк Петро, 20 п., 14 комп. (в Сербії)
Лесняк Петро, 20 п., 15 комп. (в Сербії)
Людвин Станислав, 20 п. (в Сербії)
Марянда Юра (в Сербії)
Новак Йосиф (ґефр.), в Сербії
Новак Емануїл (інф.), в Сербії
Новак Іван, 20 п. (в Сербії)
Папірник Антін (інф.), в Сербії
Покорний Йосиф (капр.), в Сербії
Слятковський Йосиф (в Росії)
Сочек Юліян Войтко, 20 п. (в Росії)
Строгош Семен, 14 стр.
Федько Йосиф, 20 п. (в Сербії)
Чупка Вільгельм, 14 стр.
Яніш Андрій, 20 п. (в Сербії)
Янус Йосиф, 20 п. (в Росії).

ДОПОВНЕНЯ І ПОПРАВКИ
оголошені в листі ч. 91.

До листи страт ч. 40:

Юрчак Марко, 20 п., полонений (був виказаний між раненими).

Листа страт ч. 92
видана 4. січня 1915.

УБИТІ:

Кухарський Тадей (кад.), 20 л.
Свочинський Йосиф (ляйтн.), 20 л.
Багрій Яків, 20 л. (9. IX, 1914)
Барабаш Василь, 58 п. (20—22. XI, 1914)
Васараб Федор, 58 п. (22. XI, 14)
Ващук Никола, 20 з. о. (9 комп.)
Беднарський Петро, 20 з. о.
Белей Юрко, 58 п. (28. X, 1914)
Бенедийчук Михайло, 20 з. о.
Білоус Ілько, 20 з. о. (помер у шпиталю)
Бланцак Іван, 20 л. (14. IX, 1914)
Боднар Федор, 58 п. (4. XI, 1914)
Боднар Василь, 20 л.
Боднарчук Федор, 20 з. о.
Богдан Андрій, 20 з. о.
Богославець Олекса, 20 л.
Бойчук Стефан, 58 п. (22. XI, 14)
Варварук Михайло, 58 п.
Варварук Никола, 58 п. (18—30. X, 1914)
Веркалець Петро, 58 п. (20—22. XI, 1914)
Владика Петро, 58 п. (30. X, 14)
Войціховський Іван, 58 п.
Вуйцік Йосиф, ж. (28. X, 1914)
Вовк Гринь, 58 п.
Галак Петро, 20 з. о.
Гошовський Іван, 58 п. (20—22. XI, 1914)
Гринчак Олекса, 58 п.
Грищук (Хорик) Петро, 58 п. (жовт. 1914)
Ґелер Антін, 20 з. о.
Ґерґелюк, 58 п., 9 комп. (падол. 1914)
Ґрейда Олекса, 20 з. о.
Дейнеґа Павло, 20 л. (верес. 1914)
Дідух Михайло, 58 п. (падол. 14)
Дивнич Василь, 58 п. (падол. 14)
Діжак, 20 з. о. (13 комп.)
Домина Ілько, 58 п.
Дребот Онуфер, 20 л. (верес. 14)
Дубишак Дмитро, 58 п. (жовт. 14)
Дуковський Михайло, 20 з. о.
Дутка Йосиф, 20 л.
Дикун Федор, 58 п.
Дикун Семен, 58 п.
Дзеворонюк Роман, 20 л. (верес. 1914)
Дземан Михайло, 58 п. (жовт. 14)
Журавський Михайло, 58 п. (23. X, 1914)
Заліський Михайло, 58 п. (22. XI, 1914)
Затій Стефан, 58 п. (17. X — 4. XI, 1914)
Кочан Михайло, 58 п. 20—22. XI, 1914)
Качур Стефан, 58 п. (20—22. XI, 1914)
Какапич Михайло, 58 п. (22. X, 1914)
Канюс Никола, 58 п. (жовт. 14)
Карич Петро, 58 п. (20—22. XI, 1914)
Кавтон Стефан, 20 з. о. (21. X, 14)
Кіщак Іван, 20 л.
Кланцак Михайло, 20 л.
Ключенко Дмитро, 58 п. (серп. 14)
Коберницький Пилип, 20 л. (9. IX, 1914)
Когут Олекса, 20 з. о. (21. X, 14)
Колдинич Юрко, 58 п. (жовт. 1914)
Кошута Стефан, 20 з. о.
Козак Данило, 20 л. (9. IX, 1914)
Козярик Кирило, 20 л. (9—12. IX, 1914)
Кріль Йосафат, 58 п. (20—22. XI, 1914)
Куцик Михайло, 58 п. (23. XI, 14)
Кузь Михайло, 58 п. (жовт. 14)
Кузик Іван, 20 л. (9—12. IX, 14)
Лаврук Андрій, 20 з. о.
Лавринович Никола, 58 п. (жовт. 1914)
Лесюк (Балан) Михайло, 58 п.
Луців Гнат, 20 л.
Марцинюк Іван, 58 п. (20—22. XI, 1914)
Мельничук Михайло, 20 л. (9. IX, 1914)
Михайлишин Василь, 58 п. (22. X, 1914)
Модуляк Мелетій, 58 п. (жовт. 14)
Мостовий Дмитро, 58 п. (20—22. XI, 1914)
Мула Стефан, 58 п.
Мусяк Ілько, 20 з. о. (14. X, 14)
Музика Никола, 20 л.
Михнюк Дмитро, 20 з. о. (23. X, 1914)
Нагірняк Іван, 58 п., родж. 1884 р., (20—22. XI, 1914)
Насадюк Олекса, 58 п. (падол. 14)
Олійник Войтко, 20 л. (верес. 14)
Орґович Василь, 58 п. (падол. 14)
Осадця Василь, 20 л.
Остапюк Дмитро, 58 п. (падол. 14)
Овчар Матій, 20 з. о.
Овчар Теодор, 20 з. о. (21. X, 14)
Паливода Михайло, 58 п. (падол. 1914)
Паньків Никола, 20 л. (верес. 14)
Павловський Петро, 58 п. (падол. 1914)
Поца Петро, 58 п. (падол. 1914)
Пендорак Никола, 58 п. (23. XI, 1914)
Петросців (Петрів) Василь, 58 п.
Пяста Антін, 20 з. о.
Пелющак Венедикт, 20 л.
Плещинський Іван, 58 п. (падол. 1914)
Пліщак Семен, 58 п. (жовт. 1914)
Підгірний Олекса, 58 п. (жовт 14)
Підскальник Андрій, 20 з. о.
Проскурницький Іван, 20 л.
Припхан Никола, 58 п. (падол. 14)
Романчук Юрко, 58 п.
Римарук Василь, 58 п. (19—22. XI, 1914)
Римчук Никола, 20 л.
Риндич Йосиф, 58 п. (20—22. XI, 1914)
Саварин Іван, 58 п.
Савчук Дмитро, 22 з. о.
Савчук Юрко, 58 п. (30. X, 14)
Савчин Никола, 58 п. (17. X—4. XI, 1914)
Саведчук Іван, 20 з. о. (23. X, 14)
Семчишин Іван, 20 л. (10. IX, 14)
Сенюк Гринь, 20 л. (12. IX, 14)
Скиба Андрій, 20 л. (8. IX, 1914)
Скибеляк Іван, 4/220 комп. з. о.
Слоцький Франко, 20 л.
Смикавчук Никола, 58 п. (22. XI, 1914)
Собат Федор, 20 л. (9—12. IX, 14)
Собків Йосиф, 20 з. о.
Соловій Андрій, 58 п. (22. XI, 14)
Сорока Павло, 20 з. о. (18. X, 14)
Стасюк Юрко, 58 п. (жовт. 1914)
Стець Бартко, 20 з. о.
Стець Никола, 20 л. (14. IX, 1914)
Стельмах Дмитро, 58 п. (19—31. X, 1914)
Стремлер Станислав, 58 п. (18—30. X, 1914)

(Дальше буде).

ЦІННИК КНИЖОК, які можна дістати в друкарні „Свободи":

КНИЖКИ НАКЛАДУ „СВОБОДИ":

Весела книжочка з 17 обр. — Ціна 35 ц.
Дещо про звірята. — Ціна ......30 ц.
Капітал і праця. — Ціна ......10 ц.
Борба кляс і для чого робітники орґанізують ся. — Ціна .... 10 ц.
Два брати, з байок Ґріммів.—Ціна 15 ц.
Еміґрант. — Ціна...............15 ц.
З кого ся насьміваютъ, з того люди бувають. — Посол Петришин. — Модний адвокат. Збірка оповідань — Ціна .... 10 ц.
За сестрою, оповідає з козацької старини. — Ціна .... 35 ц.
З ріжних нив. — Ціна ....15 ц.
Житє, зарібки, орґанізації і т. п. в Злуч. Державах. — Ціна ....15 ц.
Журавлі. — Ціна ....15 ц.
Зуб за зуб, оповіданє — Ціна .. 10 ц.
Казки про жидів. — Ціна ....15 ц.
Книжочка рахункова. — Дуже практична книжочка до обчисловання всяких рахунків. — Ціна .... 30 ц.
Коротка історія Руси до зруйнованя Січи. — Ціна .... 10 ц.
Марія. — Ціна .... 10 ц.
Многострадальний народ. — Ціна 20 ц.
Невольник, драма в 5. діях.—Ціна 15 ц.
Навернений грішник. — Ціна ... 20 ц.
Народний рух австро-угорських Русинів. — Ціна .... 20 ц.
Напад на Січ. — Ціна .... 5 ц.
О підземних скарбах. — Ціна ... 25 ц.
Оповіданя про заздрих Богів.—Ціна 10 ц.
Покуса. — Ціна .... 10 ц.
Принц і нуждар. — Ціна .... 50 ц.
Про нутро землі, з 22 обр. — Ціна 25 ц.
Руський штукар. 212 гарних штук до забави. — Ціна .... 50 ц.
Розмова Поляна з Русином.—Ціна 10 ц.
Релігійні віровани старинних народів. — Ціна .... 20 ц.
Русько-англійський тлумач, з котрого можна дуже скоро навчитись англійської мови. — Ціна .... 60 ц.
Степові люди. — Ціна ....15 ц.
Страшна помста, оповіданє. — Ціна 20 ц.
Свекруха, комедія в 3. діях.—Ціна 25 ц.
Страйк, сценічний образ в 3. діях. — Ціна ....20 ц.
Стріляй на смерть! Робітнича драма в 1-ій дії. — Ціна ....15 ц.
Товариска ворожка. — Ціна ..... 15 ц.
Хто з чого жиє? — Ціна ....15 ц.
Через кордон. — Ціна ....15 ц.
Як мужик ходив до царя правди шукати. Оповіданє. — Ціна ....15 ц.
Які то є люди на земли? З 22 образками і 2 мапами. — Ціна .... 50 ц.

ДРУКИ:

Книжочки платничі для вписуваня місячних вплат членів до Братств і Товариств, 50 штук 3.50
Метрики хрещеня, шлюбу і смерти, штука 3
Помяник за померших 10
Листові папери. Листи з вінєтою Т. Шевченка, М. Лисенка, Ів. Франка, Богдана Хмельницького, М. Драгоманова, за штуку 2
Книжки для опікунів хорих 1.00
Сьвідоцтва лікарські для хорих членів Братств і Товариств 3
Переписні картки. — 1) Т. Шевченко (з портрета Красїнського), 2) Шевченко в молодім віці, 3) Шевченко в неволи (з власноручного портрета), 4) Родинна хата Т. Шевченка, 5) Могила Т. Шевченка в Каневі над Дніпром. — Картки виконані в трех кольорах і прикрашені взорами в народних мотивах. — 5 карток .... 15 ц.
Листові папери до родини, свояків, знакомих і др. На кождім листі находить ся відповідний віршик прикрашений гарною трикольоровою вінєтою в народних мотивах і три сторінки лініовані до писаня. — Ціна за 15 листів першої серії враз з ковертами для мущин 45 центів. — Ціна за 11 листів другої серії враз з ковертами для женщин 36 центів. — Поодинокий листок коштує 4 центи.

Портрет Т. Шевченка. Величина 13x16 цалів. — Ціна ....20 ц.
Американський Гимн „Май Контрі" під нотами в українськім перекладі. — Ціна ....10 ц.

КНИЖКИ ИНШИХ ВИДАВНИЦТВ:

Абу Касимові капці. Арабська казка. Написав Іван Франко. — Ціна 30 ц.
Амалюнга. Оповіданє. — Ціна ... 20 ц.
Американські трости. — Ціна ... 15 ц.
Блудний син. Образ з житя наших виселенців в Америці у 4 актах зі співами. — Ціна .... 25 ц.
Богдан Хмельницький в Галичині (2 ілюстрації). — Ціна .... 15 ц.
Буквар для дітий першого року науки. — Ціна .... 30 ц.
Вертеп. — Ціна ....5 ц.
В неволі темноти. Комедія в 3. актах. — Ціна .... 25 ц.
Вода в природі. — Ціна ....20 ц.
Галицькі анекдоти. — Ціна ..... 10 ц.
Галка смерти. — Ціна .... 5 ц.
Гостина сьв. Николая, драматична гра для дітий. — Ціна .... 10 ц.
Жінка і її значінє в суспільнім житю. — Ціна .... 15 ц.
Жителі Марса. — Ціна .... 10 ц.
Житє Ісуса Христа. — Ціна 1.25
Житє і твори Івана Франка.—Ціна 10 ц.
Жіночий язик, індійська казка. Невдалий линч, оповіданє. — Ціна ... 15 ц.
З великої европейської війни з многими образками з поля війни.—Ціна 50 ц.
Іван Дурак та инші оповід.—Ціна 25 ц.
Історія заложеня Злучених Держав Північної Америки. — Ціна ...... 15 ц.
Казки за циганів. — Ціна ...... 10 ц.
Конець „Тітаніка", правдивий опис морської катастрофи. — Ціна ... 40 ц.
I. Листи з пекла. II. Лист шинкаря до чорта і инші оповідання.—Ціна 25 ц.
Мужицька доля. — Ціна .... 10 ц.
Найкрасші пісні, як: воицькі, коломийки, любовні, жартобливі і думки. — Ціна .... 20 ц.
Не сцує души живої!... — Ціна ..15 ц.
Огонь на услугах чоловіка (3 ілюстрації). — Ціна .... 15 ц.
Оповіданє про Алі Бабу і сорок розбійників. — Ціна .... 20 ц.
Порадник для женщин, що хочуть бути здоровими. — Ціна .... 15 ц.
Порадник для залюблених або як писати любовні листи. — Ціна ...... 35 ц.
Провідник, практичний підручник до науки англійської мови без помочи учителя і додатком словаря. — Ціна $1.50
Під прапором свободи. Вибір патріотичних декламацій. — Ціна ..... 30 ц.
Пісні про Канаду і Австрію. Пригода з житя еміґрантів, писані віршом. — Ціна .... 40 ц.
Про Христофа Колюмба та відкрите Америки (2. ілюстрації). — Ціна 15 ц.
Причта про садівника та инші оповіданя, гуморески і сатири.—Ціна 40 ц.
Промови, декламації і желаня на хрестинах, заручинах і весілю для кумів, старостів і дружбів. — Ціна .... 10 ц.
Різдвяна ніч (з 10 обр.).— Ціна 10 ц.
Рицар і смерть. — Ціна .... 5 ц.
Сьвято весни. — Ціна .... 20 ц.
Тарас Шевченко (17 ілюстрацій). — Ціна .... 20 ц.
Український сьпіваник. — Ціна 40 ц.
Хлопська доля. — Ціна .... 5 ц.
Що стало ся з Рудольфом або траґедія на замку Маєрлінґ. — Ціна .. 60 ц.
Що то є книжка? Початки козаччини (з 5 образками). — Ціна .... 20 ц.
Як писати листи або найновійший і найпрактичнійший Русько-анг. листівник. — Ціна .... 75 ц.
Як закладати читальні і вести бібліотеки. — Ціна .... 15 ц.
I. Як мене вибирали дружбою. — II. Цісарський соловій. — Ціна ... 10 ц.

МОЛИТВЕННИКИ І КНИЖКИ БОГОСЛУЖЕБНІ ТА РЕЛІҐІЙНІ.

Новий Завіт 2.00
Псалтир 1.00
Бог Надежда Моя, звич. оправа... 1.00
Бог Надежда Моя, кіст. оправа .. 2.00
Бог Радість Моя, кіст. оправа ... 1.40
Віночок, для молодіжи 28
Дорога до неба, кістяна оправа .. 90
Дорога до неба, малий, зв. оправа 32
Друг Души, кістяна оправа 1.30
Друг Души, малий, звич. оправа .. 50
Горі імієм серця, кіст. оправа ... 1.10
Горі імієм серця, скірана оправа 1.10
Горі імієм серця, звич. оправа ... 34
Хліб Души, кістяна оправа 1.80
Хліб Души, звичайна оправа 90
Молитвеслов для католицьких диць 1.20
Помилуй нас Боже, для молодіжи, кістяна оправа 1.00
Помилуй нас Боже, звич. оправа .. 50
Коляди 15
Збірник найкрасших пісень церков. 10
Ангельський хор, часть I. 20
Ангельський хор, часть II. 5

Обширні цінники висилаємо кождому на жадане.

Гроші належить посилати на почтовий або експресовий моні-ордер на імя, яке подано у понизшій адресі.

Гроші належить посилати на почтовий або експресовий моні-ордер на імя, яке подане у понизшій адресі. Моні-ордер належить долучити до замовленя.

Адреса:

„SVOBODA"
83 Grand Str., Jersey City, N. J.
